

Banaszczyk v. Poland (br. 66299/10), 21.12.2021.¹

Povreda člana 10. EK

Aplikant je Jan Banaszczyk, poljski državljanin. U vrijeme predmetnih događaja bio je urednik besplatnih lokalnih novina.

Slučaj se odnosi na krivičnu osudu g. Banaszczyka za klevetu zdravstvenog djelatnika i voditelja javne bolnice (doktora M.S.) nakon objave novinskog članka 2005. godine u kojem je kritizirao menadžment bolnice i kvalitetu liječenja koja se u njoj pruža. Aplikant je svoje izjave ilustrirao citiranjem primjera koji uključuju pacijente dr. M.S.

Bolnica i dr. M.S. su podnijeli tužbu protiv aplikanta. Domaći sudovi su 2010. godine naložili aplikantu da plati novčanu kaznu; smatrali su da bi njegovi komentari mogli uništiti povjerenje javnosti u M.S.-ove medicinske sposobnosti. Naknadno je proveden uviđaj, a ovaj liječnik je osuđen za krivično djelo ugrožavanja života pacijenta i 2011. godine osuđen na uvjetnu kaznu zatvora.

Pozivajući se na član 10. (sloboda izražavanja), g. Banaszczyk se žali na krivičnu osudu za klevetu dr. M.S.

Evropski sud je zaključio da se razlozi koje su dali nacionalni sudovi da opravdaju aplikantovu osudu ne mogu smatrati relevantnim i dovoljnim.

Stołkowski v. Poland (br. 58795/15), 21.12.2021.

Povreda člana 1. Protokola broj 1 uz EK

Aplikant je Marek Stołkowski, poljski državljanin.

Predmet se odnosi na zapljenu aplikantovog automobila Peugeot XV 2005. godine. U početku je zaplijenjen kako bi se pokrile sve isplate novčanih kazni ili odštete koje su mogle proizaći iz njegovog tada nadolazećeg krivičnog suđenja. Dok je bio u skladištu, stanje automobila znatno se pogoršalo.

Pozivajući se na član 1. Protokola br. 1 (zaštita imovine) uz Evropsku konvenciju, aplikant prigovara da je zapljena bila neopravdana.

Evropski sud je, između ostalog, istakao da se držanje vozila potpuno nepokretnog dugi niz godina na vanjskom parkiralištu – kao što se dogodilo s aplikantovim automobilom – ne može smatrati dužnom pažnjom. Sud stoga zaključuje da je, u okolnostima slučaja, šteta koju je aplikant pretrpio bila veća od one koja je bila neizbježna. Slijedi da je domaći sud počinio očitu pogrešku u prosuđivanju smatrajući da su vlasti ponudile potreban nivo marljivosti za aplikantovo vozilo.

Sud je također istakao da član 1. Protokola broj 1 sam po sebi ne daje povoda za pravo na naknadu za bilo kakav gubitak za koji se tvrdi da je pretrpio kao rezultat oduzimanja imovine tokom krivičnog postupka. U načelu je na državama ugovornicama da definiraju uvjete za ostvarivanje prava na naknadu u takvim okolnostima i ne može se reći da je opseg kompenzacijskog lijeka u ovom slučaju, koji je zahtijevao dokaz nezakonitog čina, bio takav da nameće individualno i pretjerano opterećenje za njega.

Sud je primijetio da je, prema postojećem zakonskom okviru, pojedincima moguće da državu smatraju odgovornom za djela službenika ili predstavnika javne vlasti. U kontekstu zapljene automobila, oštećeni bi trebao dokazati, na primjer, da je državni tužitelj prekoračio svoja ovlaštenja u podizanju krivične prijave protiv njega ili da je njegovo krivično gonjenje bilo na

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za edukaciju i sudsku dokumentaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

drugi način nezakonito, ili da je automobil oštećen uslijed deliktne radnje koju su počinile vlasti, bilo namjerno ili iz nemara, kada su djelovale kao čuvar vozila. Nadležnost suda za preispitivanje ograničena je na utvrđivanje je li izbor uvjeta naknade izvan široke granice slobodne procjene države u ovom području.

U ovom slučaju, Sud ne dovodi u pitanje postojeći pravni okvir prema kojem su odštetne tužbe protiv države bile podvrgnute određenim uvjetima. Ali činjenica da aplikant nije dobio naknadu za pretrpljenu štetu činila je njegov individualni teret pretjeranim. Iz toga proizlazi da je, u okolnostima slučaja, narušena "pravična ravnoteža" koju treba uspostaviti između zaštite prava vlasništva i zahtjeva općeg interesa. Stoga je došlo do povrede člana 1. Protokola br.

The Committee for the organisation and registration of the Romanian Communist Party v. Romania (br. 20401/15), 21.12.2021.

Aplikacija odbačena kao očigledno neosnovana

Komitet za organizaciju i registraciju Komunističke partije Rumunije (PCR) podnio je zahtjev Evropskom sudu 20. aprila 2015. godine.

U ovom slučaju PCR se žali na odbijanje rumunskih sudova da izvrše registruju PCR-a na listi političkih partija. Okružni sud u Bukureštu je u maju 2014. godine odbio njegov zahtjev, a tu presudu je u oktobru 2014. godine potvrdio Apelacioni sud u Bukureštu.

Domaći sudovi su smatrali da program i Ustav PCR-a sadrže odredbe koje su suprotne Zakonu o političkim strankama, te da postoji realna opasnost od ugrožavanja demokratskih vrijednosti, budući da je pojava političke stranke, koja nije negirala svoje veze sa bivšom Komunističkom partijom Rumunije (bivši PCR), mogla generirati sukobe u društvu. Također su smatrali da program i odredbe PCR-a sadrže nejasne i vrlo općenite formulacije u postavljanju osnovnih stranačkih principa, što potvrđuje želju osnivača stranke da ponovo uspostavi istu političku ideologiju kao što je ideologija bivšeg PCR-a, napuštenog 1989. godine.

Pozivajući se na članove 10 (sloboda izražavanja) i 11 (sloboda okupljanja i udruživanja) Konvencije, Komitet za organizaciju i registraciju PCR-a se žali na odbijanje njegove prijave za registraciju i na razloge koje su nacionalni sudovi iznijeli za takvo odbijanje.

Evropski sud je, između ostalog, istakao da analiza ustava i političkog programa domaćih sudova koju je dostavio aplikant nije bila neutemeljena. Vlasti su željele spriječiti političku formaciju, koja je tokom dugog perioda ozbiljno zloupotrebljavala svoj položaj stvaranjem totalitarnog režima, od zlouporabe njenih prava u budućnosti, te na taj način izbjeći bilo kakvu opasnost za nacionalnu sigurnost ili za temelje demokratskog društva.

Ovo odbijanje je bilo potkrijepljeno željom da se suprotstavi naročito ozbiljnoj zloupotrebi, iako samo potencijalnoj, koja bi potkopala načela vladavina prava i temelja demokracije. Predmetno uplitanje je stoga predstavljalo „pritisak društvene potrebe” i nije bila nesrazmjerno legitimnim ciljevima kojima se težilo: zaštititi nacionalnu sigurnost, te prava i slobode drugih. Odbijanje registracije aplikanta je stoga bilo “neophodno u demokratskom društvu” u smislu člana 11. Konvencije (sloboda okupljanja i udruživanja). Stoga je aplikacija očigledno neosnovana.

Kuzminas v. Russia (br. 69810/11), 21.12.2021.

Povreda člana 8. EK

Aplikant je Denis Genadjevič Kuzminas, ruski državljanin. Trenutno se nalazi u zatvoru u Slavjanovki (Kalinjingradska oblast, Rusija).

Predmet se odnosi na pretres aplikantovog stana koji je izvršila policija 2011. godine u skladu sa naredbom o hitnom pretresu. Oni su tražili materijalne dokaze u vezi sa probnom nabavkom droge koju su izvršili.

Pozivajući se, između ostalog, na član 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) aplikant se žali da je pretres njegovog stana bio nezakonit i da nije bio predmetom sudske revizije.

Evropski sud je zaključio da miješanje u aplikantovo pravo iz člana 8. nije bilo u skladu sa zakonom. Evropski sud je u istakao da iako ovakav zaključak može poslužiti kao osnova za utvrđivanje povrede prava iz člana 8. Konvencije smatrao je važnim napomenuti i sljedeće:

Nema sumnje da je pretraga služila legitimnom cilju, sprečavanju zločina i zaštiti prava drugih.

Što se tiče proporcionalnosti spornog miješanja, Sud primjećuje da istražiteljev nalog za pretragu nije naveo hitne okolnosti koje su navodno zahtijevale hitnu pretragu bez prethodnog sudskog naloga. Ništa nije potkrijepilo tvrdnju istražitelja općeg karaktera da bi nedostatak hitne pretrage "mogao rezultirati gubitkom materijala relevantnog za kriminalističko istraživanje".

Sud primjećuje da su između razgovora g. S. od oko 19 do 20 sati dana 2. februara 2011. godine i pretresa aplikantovog stana u 14 sati sljedećeg dana, 3. februara 2011., istražni organi planirali i pripremili, vjerojatno uz potrebno odobrenje nadređenih, probnu nabavku droge od aplikanta.

Za to vrijeme, međutim, nisu uspjeli, iz razloga koji su ostali nejasni, zatražiti sudski nalog za pretres. Prema mišljenju Suda, Vlada nije uspjela, u okolnostima ovog slučaja, opravdati pribjegavanje hitnom postupku. Nadalje, Sud smatra da nepostojanje prethodnog sudskog naloga za pretres nije bilo izbalansirano ex post facto sudskom revizijom u ovom predmetu, jer domaći sudovi nisu elaborirali u svojim odlukama pitanje nužnosti pretresa u hitnim okolnostima.

Također, nisu ispitali je li mjera bila "nužna u demokratskom društvu" i je li proporcionalna legitimnom cilju kojem se težilo. Sud također primjećuje da, osim istražiteljeve naredbe o pretresu i zapisnika o pretresu, sudiji koji je vršio pregled nisu dostavljeni nikakvi drugi dokumenti iz istražnog spisa. Sud smatra da u nedostatku takvih dokumenata sudija nije bio u poziciji procijeniti ni stepen razumne sumnje koju su vlasti imale protiv aplikanta prije pretresa njegovog stana, niti hitnost i nužnost provođenja pretresa bez prethodnog sudskog naloga.

Sud stoga zaključuje da pretres aplikantovog stana nije bio u skladu sa zakonom i da nije bio popraćen odgovarajućim i dovoljnim zaštitnim mjerama, uključujući učinkovitu sudsku reviziju.